

ROVDATA
Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim

Vår ref: 1998/520
Dato: 15.12.2016

Side 1 av 5

ULV I NORGE PR. 15. DESEMBER 2016

FORELØPIGE KONKLUSJONER FOR VINTEREN 2016-2017

RAPPORT 1

Bakgrunnen for denne foreløpige statusrapporten om ulv i Norge er pågående og mangeårige felles svensk-norske bestandsregistreringer av ulv i vinterhalvåret. Resultatene er foreløpige og gir et sammendrag over det som til nå er dokumentert og kartlagt om ulvens status i Norge vinteren 2016-2017. Resultatene i denne rapporten bygger på systematiske sporinger av ulv på snø gjennomført av Høgskolen i Hedmark og Statens naturoppsyn (SNO), DNA-analyser ved Rovdata av innsamlet genetisk materiale og mer tilfeldige meldinger om ulv som er kvalitetssikret og kan skilles fra andre ulver på annen måte, alt innlagt i Miljødirektoratets Rovbase. Ulveregistreringer er en del av Det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i Norge.

Mer detaljer om bakgrunn og metodikk som brukes i registreringene av ulv finnes i den offisielle sluttrapporten fra forrige vinter: Wabakken m.fl. 2016: Bestandsovervåking av ulv vinteren 2015-16. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia, 1-2016. Rovdata, Viltskadecenter og Høgskolen i Hedmark. 48 s. Denne og andre årlig utgitte statusrapporter fra perioden 1998-2015 er tilgjengelige på hjemmesidene til Rovdata (<http://www.rovdata.no>), Høgskolen i Hedmark (www.hihm.no), Det Skandinaviske Ulvforskningsprosjektet - SKANDULV (<http://www.slu.se/skandulv>) og Viltskadecenter (SLU) (<http://www.slu.se/viltskadecenter>). Når det gjelder metoder som blir brukt i registreringene henvises også til felles svensk-norske instruksjoner på Rovdata (<http://www.rovdata.no/Instrukser.aspx>). En ny endelig statusrapport for ulv i Norge og Skandinavia vinteren 2016-2017 er sammen med svenske kollegaer planlagt ferdigstilt til 1. juni 2017.

Når det gjelder stedsangivelser for nedenfor navngitte ulverevir, henvises det også til sluttrapporten fra forrige vinter, som nevnt ovenfor.

Antall og utbredelse

Så langt i registreringssesongen 2016-2017 er det for perioden 1. oktober-15. desember dokumentert totalt 69-73 ulver i Norge eller med tilhold på begge sider av riksgrensen mot Sverige (Tabell 1). Når de seks ulvene som er kjent avlivet i samme periode blir trukket fra, er det foreløpig registrert 63-67 ulver her til lands i vinter, hvorav 39-41 ulver med helnorsk tilhold (Tabell 1; Figur 1). Potensielt kan oppgitte antall ulver i noen av revirene Osdalen, Slettås og Julussa i realiteten være lavere ved rapportens offentliggjøring, fordi det i disse tre revirene i tillegg til årets valper også er påvist fjorårsavkom (ettåringer). Slike ettåringer vil normalt forlate sine oppvekstrevir på uforutsigbare tidspunkter i løpet av vinteren (oktober-mars).

Valpekull og familiegrupper av ulv i 2016

Med unntak av det avlivede Spekedalsparet og Osdalsflokken er alle vinterens dokumenterte ulvepar og familiegrupper (flokker) påvist i revir med tilhold enten fullstendig eller delvis innenfor norsk ulvesone (Figur 1, Tabell 1). Det er foreløpig ingen indikasjoner eller mistanke om uoppdagede ulveflokker eller par med helnorsk tilhold utenfor norsk ulvesone (Figur 1).

Når det gjelder valpekull født i helnorske ulverevir, er det foreløpig påvist fire slike ynglinger i 2016, hvorav to av kullene tilhører ulvepar som sist vinter og denne vinteren har hatt revir med fullstendig tilhold innenfor ulvesonen (Slettås og Letjenna; Tabell 1, Figur 1). De to andre valpekullene er dokumentert i ynglerevirene Osdalen og Julussa. I Julussa har ulveflokken hatt helnorsk tilhold både innenfor og utenfor ulvesonen (Figur 1).

I Julussareviret ble det tidlig påvist flere detaljer i ulvenes atferd som kunne tyde på at det ynglende foreldrepåret ikke lenger var intakt. Derfor er et stort antall DNA-prøver analysert fra dette reviret (N = 51) og 41 av disse har bekreftet ulv og 8 ulike individer, hvorav fem årsvalper, to ettårige avkom og en voksne hann. Den voksne hannen er far til både årets og fjorårets valper og blant de 41 DNA-prøvene er han påvist i sju tilfeller, mens mor til valpene er ikke funnet.

De tre revirene Osdalen, Slettås og Letjenna (vedtatt avlivet av Roviltnemndene i Region 4 og 5 under vinterens lisensjakt) er de eneste helnorske familiegruppene av ulv hvor det så langt i vinter har vært mulig å dokumentere intakte foreldrepar.

Det har til nå vært dårlige snøforhold i sørligere deler av norsk ulvesone (i sørlige Hedmark, Oslo/Akershus og Østfold). Med mer snø og mer omfattende sporing av ulv i disse områdene er det ikke usannsynlig at det seinere i vinter kan bli dokumentert valpekull i familiegrupper med intakte foreldre, der ulveflokken vil vise seg å ha tilhold i helnorske revir (Tabell 1).

Når det gjelder valpekull født i ulverevir med tilhold på tvers av riksgrensen (grenserevir) er det påvist 1-3 slike ynglinger i 2016 (Tabell 1). Flere ynglinger i grenserevir er forventet å bli dokumentert ved videre sporingsarbeid og DNA-analyser.

Ulv i Norge utenfor ulvesonen

I tillegg til Spekedalsparet og Osdalsflokken i Hedmark er det til sammen dokumentert 4-5 enslige ulver som *kun* er påvist utenom ulvesonen, dette i fylkene Nord-Trøndelag, Hedmark, Akershus og Aust-Agder (de fem siste i Tabell 1). I tillegg til Spekedalsparet er tre av disse 4-5 enslige ulvene nå avlivet (Tabell 1). Dessuten er det flere sannsynlige observasjoner i Oppland som trolig kan sees i sammenheng med ulven ved Hurdalssjøen. Med andre ord er det av enslige dyr for tiden kun kjent 1-2 ulver utenfor ulvesonen i Norge.

Ulven som 6. oktober ble skutt under lisensjakt i Froland kommune på Sørlandet, var en tisper. Denne ulven representerer det sørvestligste funn av en ulvetisper i Norge siden 1800-tallet, med andre ord den lengste utvandringen mot sørvest av en ulvetisper fra den svensk-norske ulvestammen i nyere tid. DNA-analyser ved Rovdata viste at hun var født i Prästskogenreviret i Gävleborgs län øst i Sverige.

Meld fra om ulv eller ulvespor!

Det gjenstår mye av vinterens sporingssesong for kartlegging av ulv i Norge. Alle meldinger om spor eller observasjoner av ulv mottas med takk. Dette gjelder spesielt der det er mistanke om at ulv kan ha ynglet i år. Ulvespor og andre observasjoner/funn kan meldes til Høgskolen eller Statens naturoppsyn (SNO).

Med vennlig hilsen

Petter Wabakken
Prosjektleder
Høgskolen i Hedmark
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 97044518
E-mail: petter.wabakken@hihm.no

Erling Maartmann
Feltkoordinator
Høgskolen i Hedmark
Avdeling for anvendt økologi og landbruksfag
Evenstad
2480 Koppang
Telefon: (+47) 48112070
E-mail: erling.maartmann@hihm.no

Tabell 1. Ulv foreløpig dokumentert i Norge pr. 15. desember vinteren 2016-2017 med helnorsk tilhold (44-46), med tilhold på begge sider av riksgrensen (20-22), eller med usikker grensestatus (5). Status for ulv i siste vinters ulvrevir øst i Kongsvinger kommune er foreløpig lite kjent.

REVIR/ område	Revir nr	LAND	FYLKE/LÄN	Sosial status 2016-17	Kull født i 2016	Antall ulver 2016-17
Osdalen	1	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	9
Julussa	2	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	8
Slettås	3	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	8-9
Letjenna	4	N	Hedmark	Familiegruppe	Ja	6
Aurskog	5	N/S?	Akershus/?	Familiegruppe	Ja	3
Varåa	6	N/S	Hedmark/Värmland	Familiegruppe	Ja	5-7
Rotna	7	S/N	Värmland/Hedmark	Familiegruppe	Ja?	3
Skillingmark	8	S/N	Värmland/Østfold	Familiegruppe?	Ja?	7
Spekedalen	9	N	Hedmark	Revirmark. par	Nei	2 ¹
Kynna	10	N	Hedmark	Revirmark. par?	Nei?	2
Fulufjellet	11	N/S	Hedmark/Dalarna	Revirmark. par	Nei	2
Flisdalen	12	N/S?	Hedmark/Värmland?	?	?	2
Elgklinten	13	N/S	Hedmark/Värmland	?	Nei	2
Mangen	14	N/S?	Hedmark/?	?	?	?
Hobøl	15	N	Østfold	?	?	2
Jømna		N	Hedmark	Ikke-stasjonær?	Nei	1
Østmarka		N	Akershus	Stasjonær	Nei	1
Boksjø		N	Østfold	Stasjonær?	Nei	1
Drevsjø-Idre		S/N	Dalarna/Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ²
Lierne		N	Nord-Trøndelag	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ³
Koppang		N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	1 ⁴
Hurdalssjøen		N	Akershus	Ikke-stasjonær	Nei	1
Espa-Grue V		N	Hedmark	Stasjonær?	Nei	0-1
Froland		N	Aust-Agder	Ikke-stasjonær?	Nei	1 ⁵
Totalt (inkl. 6 døde)						69-73

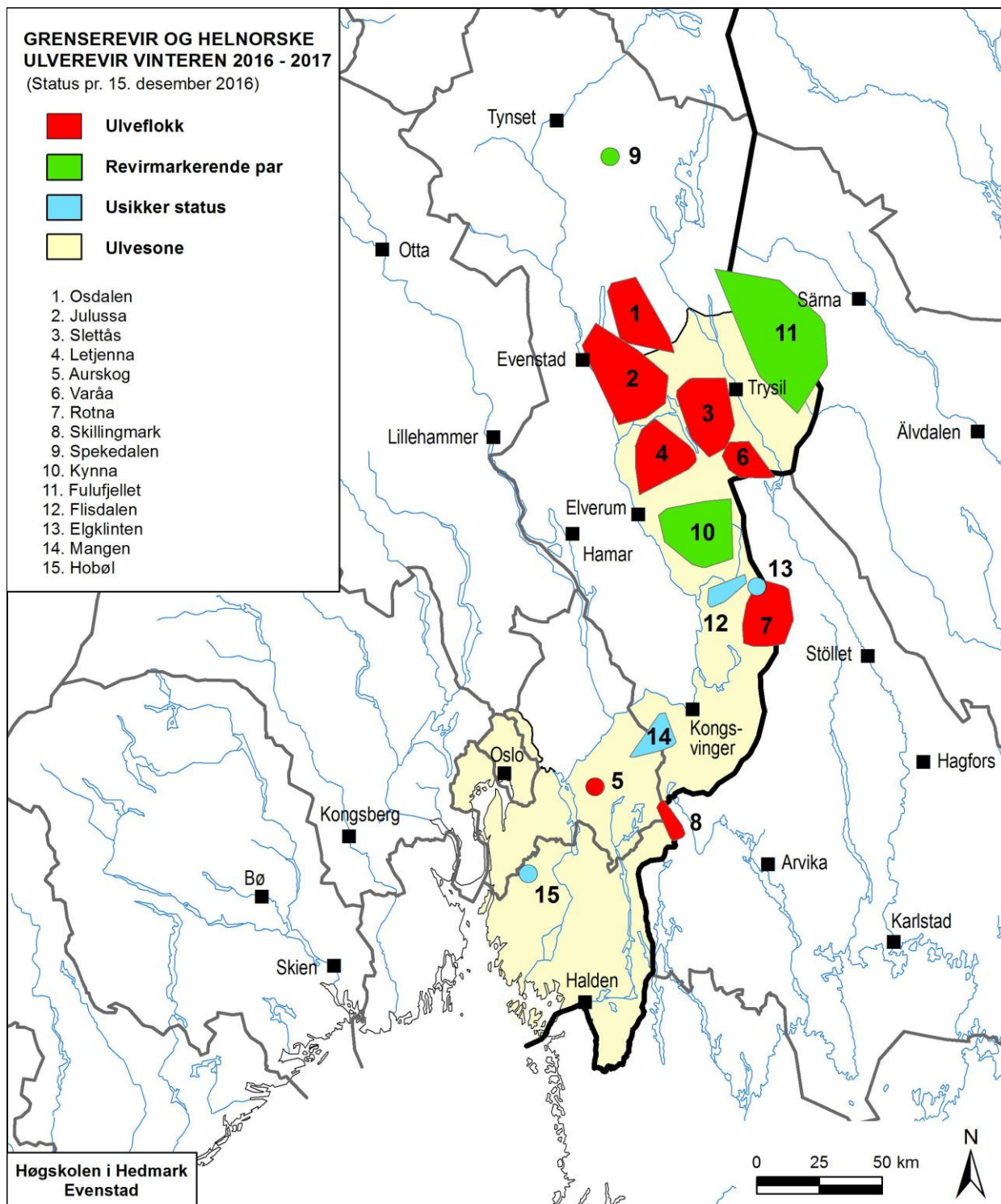
¹ Par avlivet ved skadefelling i Rendalen kommune 2. desember 2016, født i revirene Slettås (hann) og Juvberget (tisper).

² Tisper i par avlivet i reinbeiteområde nord for Idre i Sverige 19.11.2016. Utvandret fra Slettås-reviret i oktober.

³ Hannulv avlivet ved nødverge i Lierne kommune 26. oktober 2016.

⁴ Hannulv avlivet ved lisensjakt i Stor-Elvdal kommune 3. november 2016.

⁵ Tisper avlivet ved lisensjakt i Froland kommune 6. oktober 2016.

Figur 1. Utbredelse av helnorske og svensk-norske ulverevir som foreløpig er kartlagt pr. 15. desember vinteren 2016-2017. Med 3 unntak er de oppgitte *minimums* revirgrenser hentet fra den offisielle sluttrapporten fra forrige vinter (Wabakken m.fl. 2016). Unntakene er revirene Varåa (nå grenserevir) og Flisdalen (lederparet sporet < 5 km fra riksgrensen) der også vintrens sporinger er tatt med, samt det nyetablerte Fulufjellsreviret, der tisper i paret er GPS-merket av forskningsprosjektet SKANDULV.